

POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI

Právní úprava – především zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

Důležité dokumenty:

- Strategie obnovy a rozvoje EU (pro období 2001 – 2010) – tzv. Lisabonská strategie
- Národní akční plán zaměstnanosti
- Národní program reforem ČR 2008 – 2010
- Národní akční plán sociálního začleňování na roky 2008 - 2010

Hlavní úkoly aktivní politiky zaměstnanosti

1. *Podpora zaměstnatelnosti* – zvýšení kvalifikace, flexibility a mobility pracovních sil
2. *Podpora rovných příležitostí všech osob* – s cílem odstranit diskriminaci v přístupu ke vzdělávání
3. *Podpora podnikání* – podpora drobného a středního podnikání
4. *Podpora schopnosti podniků a zaměstnanců přizpůsobit se změnám* – tzn. vytváření podmínek pro nové formy pracovní doby, motivaci zaměstnavatelů zvyšovat a rozšiřovat kvalifikaci pro lepší uplatnění na trhu

ČINNOSTI ÚŘADU PRÁCE

Úřad práce je správním úřadem, který v rámci své působnosti zpracovává koncepci vývoje zaměstnanosti, soustavně sleduje a vyhodnocuje situaci na trhu práce a přijímá opatření na ovlivnění poptávky a nabídky práce ve svém správním obvodu. Správní obvody úřadů práce jsou shodné s územními obvody okresů; správním obvodem Úřadu práce hlavního města Prahy je území obvodů hlavního města Prahy.

Úřad práce (zdroj: <http://portal.mpsv.cz>)

Všem občanům

poskytuje **informační služby** v oblasti pracovních příležitostí, zejména informace o:

- volných pracovních místech v České republice a zemích EU
- situaci na trhu práce v České republice a zemích EU
- podmínkách zaměstnávání v zahraničí
- možnostech dalšího vzdělávání

poskytuje **poradenské služby** pro

- volbu povolání
- volbu rekvalifikace
- zprostředkování vhodného zaměstnání

Osobám se zdravotním postižením

- **zabezpečuje pracovní rehabilitaci** zaměřenou na získání a udržení vhodného zaměstnání
- **může poskytnout příspěvek na vytvoření a provoz chráněného pracovního místa**, pokud se tyto osoby rozhodnou vykonávat samostatnou výdělečnou činnost
- poskytuje poradenské služby pro volbu přípravy k práci osob se zdravotním postižením

Uchazečům o zaměstnání

- poskytuje služby spojené se zprostředkováním vhodného zaměstnání
- vyplácí podporu v nezaměstnanosti a podporu při rekvalifikaci
- může zabezpečit rekvalifikaci, vyžaduje-li to jejich uplatnění na trhu práce
- může poskytnout příspěvek na zřízení společensky účelného pracovního místa za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti

Uchazečem o zaměstnání je osoba, která osobně požádá o zprostředkování vhodného zaměstnání úřad práce, v jehož správním obvodu má bydliště, a při splnění zákonem stanovených podmínek je úřadem práce zařazena do evidence uchazečů o zaměstnání.

Zájemcům o zaměstnání

- poskytuje služby spojené se zprostředkováním vhodného zaměstnání
- může zabezpečit rekvalifikaci, vyžaduje-li to jejich uplatnění na trhu práce

Zájemcem o zaměstnání je osoba, která má zájem o zprostředkování zaměstnání a za tím účelem požádá o zařazení do evidence zájemců o zaměstnání kterýkoliv úřad práce na území České republiky.

Zaměstnavatelům

- poskytuje poradenské a informační služby v oblasti pracovních příležitostí
- vyhledává na volná pracovní místa uchazeče o zaměstnání a zájemce o zaměstnání
- poskytuje informace a poradenství v otázkách spojených se zaměstnáváním osob se zdravotním postižením
- poskytuje příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením a spolupracuje při vytváření a přizpůsobování pracovních míst a pracovních podmínek pro osoby se zdravotním postižením
- může poskytnout v rámci aktivní politiky zaměstnanosti
  - příspěvek na vytvoření pracovních příležitostí v rámci veřejně prospěšných prací
  - příspěvek na společensky účelná pracovní místa
  - příspěvek na zapracování
  - příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program
  - příspěvek na vytvoření chráněného pracovního místa a na provoz chráněného pracovního místa
  - příspěvek na vytvoření chráněné pracovní dílny a na provoz chráněné pracovní dílny
  - úhradu nákladů rekvalifikace prováděné v zájmu dalšího pracovního uplatnění jejich zaměstnanců
  - úhradu nákladů na přípravu k práci osob se zdravotním postižením v rámci jejich pracovní rehabilitace

Cizincům

- uděluje povolení k zaměstnání v České republice

Cizincem se pro účely zaměstnávání rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, občanem Evropské unie ani jeho rodinným příslušníkem.

Ostatní činnosti úřadu práce

- zabezpečuje a podporuje projekty a opatření v oblasti trhu práce, včetně účasti na mezinárodních programech a projektech
- vykonává kontrolní činnost na úseku zaměstnanosti
- povoluje výkon umělecké, kulturní, sportovní nebo reklamní činnosti dítěte
- sleduje plnění povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením
- zabezpečuje mzdové nároky zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele
- přijímá a zajišťuje vyřízení stížností občanů
- rozhoduje, zda jde o osobu zdravotně znevýhodněnou, popřípadě o tom, že fyzická osoba se nepovažuje za osobu zdravotně znevýhodněnou

Kdo se může stát uchazečem o zaměstnání

Uchazečem o zaměstnání se může stát fyzická osoba, která

- osobně požádá o zprostředkování vhodného zaměstnání úřad práce, v jehož správním obvodu má bydliště, a
- splňuje zákonem stanovené podmínky pro zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání

Zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání

Do evidence uchazečů o zaměstnání nemůže být zařazena fyzická osoba, která je:

- v pracovněprávním vztahu,
- osobou samostatně výdělečně činnou ve smyslu § 9 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění,
- pěstounem vykonávajícím pěstounskou péči v zařízeních pro výkon pěstounské péče nebo pěstounem, kterému je za výkon pěstounské péče vyplácena odměna podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře,
- výdělečně činná v cizině,
- fyzickou osobou soustavně se připravující na budoucí povolání,
- je uznána dočasně neschopnou práce,
- pobírá peněžitou pomoc v mateřství v době před porodem a 6 týdnů po porodu,
- je invalidní ve třetím stupni vyjma případu, kdy je schopna výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek podle § 39 odst. 4 písm. f) zákona o důchodovém pojištění,
- vykonává trest odnětí svobody, vykonává ochranné opatření zabezpečovací detenci nebo je ve vazbě,
- neposkytne úřadu práce identifikační údaje,
- neposkytne nebo zruší souhlas se zpracováním osobních údajů.

Práva uchazeče o zaměstnání

Uchazeč o zaměstnání má právo

- **na zprostředkování zaměstnání**, tj. na vyhledávání vhodného zaměstnání, poradenství a poskytování informací o pracovních příležitostech
- **na podporu v nezaměstnanosti** při splnění zákonem stanovených podmínek
- **na zvýšenou péči** při zprostředkování zaměstnání, pokud ji potřebuje
- **na pracovní rehabilitaci**, pokud je osobou se zdravotním postižením.

Vhodným zaměstnáním je zaměstnání

- a) které zakládá povinnost odvádět pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti,
- b) jehož délka pracovní doby činí nejméně 80 % stanovené týdenní pracovní doby,
- c) které je sjednáno na dobu neurčitou, nebo na dobu určitou delší než 3 měsíce a
- d) které odpovídá zdravotní způsobilosti fyzické osoby a pokud možno jeho kvalifikaci, schopnostem, dosavadní délce doby zaměstnání, možnosti ubytování a dopravní dosažitelnosti zaměstnání.

Pro uchazeče o zaměstnání, který **je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání po dobu delší než 1 rok**, je vhodným zaměstnáním i takové zaměstnání, které

- splňuje podmínky stanovené v písm. a), b) a d) nebo
- splňuje podmínky stanovené v písm. a), c) a d) a délka jeho pracovní doby činí nejméně 50 % stanovené týdenní pracovní doby.

Povinnosti uchazeče o zaměstnání

Uchazeč o zaměstnání je povinen

- **poskytovat** úřadu práce potřebnou součinnost při zprostředkování zaměstnání a řídit se jeho pokyny
- **sdělit** úřadu práce údaje o svých zdravotních omezeních v rozsahu potřebném pro vyhledání vhodného zaměstnání, rekvalifikaci a pro stanovení vhodné formy pracovní rehabilitace, a dále sdělit, zda je osobou se zdravotním postižením; uplatňuje-li pracovní omezení ze zdravotních důvodů, je povinen je doložit lékařským posudkem registrujícího praktického lékaře
- **podrobit se** na žádost úřadu práce vyšetření za účelem posouzení svého zdravotního stavu a vydání lékařského posudku, pokud žádá o zabezpečení pracovní rehabilitace, poskytnutí příspěvku na vytvoření chráněného pracovního místa, uvádí zdravotní důvody, které mu brání v plnění povinností uchazeče o zaměstnání nebo v nástupu na rekvalifikaci, nebo pokud jde o posouzení vhodnosti doporučeného zaměstnání z hlediska jeho zdravotní způsobilosti
- **oznámít úřadu práce výkon činnosti** (na základě pracovního nebo služebního poměru, dohody o provedení práce, dohody o pracovní činnosti), **který nebrání zařazení a vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání do 8 kalendářních dnů** ode dne vzniku pracovního nebo služebního poměru nebo ode dne uzavření dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti, a ve lhůtě stanovené úřadem práce dokládat výši měsíčního výdělku nebo odměny,
- **oznámít úřadu práce nejpozději do 8 kalendářních dnů změny skutečností rozhodných pro zařazení nebo vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, které osvědčil v žádosti o zprostředkování zaměstnání, důvody**, pro které se nedostavil na úřad práce ve stanoveném termínu, a **změnu bydliště** v průběhu vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání.

Ukončení vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání

Úřad práce uchazeči o zaměstnání ukončí vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání dnem

- nástupu do zaměstnání, a to na základě oznámení uchazeče o zaměstnání,
- doručení písemné žádosti uchazeče o zaměstnání o ukončení vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání,

- nástupu výkonu trestu odnětí svobody, nástupu výkonu ochranného opatření zabezpečovací detence,
- následujícím po uplynutí 6 měsíců ode dne vzetí uchazeče o zaměstnání do vazby,
- zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání, pokud úřad práce dodatečně zjistil, že uchazeč o zaměstnání nebyl způsobilý být účastníkem právních vztahů podle zákona o zaměstnanosti,
- pozbytí způsobilosti uchazeče o zaměstnání být účastníkem právních vztahů podle zákona o zaměstnanosti.

Vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání

Úřad práce uchazeče o zaměstnání z evidence uchazečů o zaměstnání rozhodnutím vyřadí, jestliže

- nastala některá ze skutečností bránících zařazení nebo vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání,
- nesplní oznamovací povinnost nebo neoznámí další skutečnosti, které mají vliv na zařazení a vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání, nejpozději do 8 kalendářních dnů,
- není podle lékařského posudku schopen plnit povinnost součinnosti s úřadem práce při zprostředkování zaměstnání,
- zrušil svůj souhlas se zpracováním osobních údajů,
- vykonává nelegální práci.

Dále uchazeče o zaměstnání úřad práce z evidence vyřadí rozhodnutím, jestliže bez vážných důvodů

- odmítne nastoupit do vhodného zaměstnání,
- odmítne nastoupit na dohodnutou rekvalifikaci nebo neplní povinnosti související s rekvalifikací,
- neposkytne součinnost při vypracování individuálního akčního plánu, jeho aktualizaci nebo vyhodnocování anebo neplní podmínky v něm stanovené,
- odmítne se podrobit vyšetření svého zdravotního stavu, psychologickému vyšetření,
- maří součinnost s úřadem práce.

V těchto případech může být uchazeč o zaměstnání **znovu zařazen** do evidence uchazečů o zaměstnání nejdříve po **uplynutí doby 6 měsíců** ode dne tohoto vyřazení, a to na základě nové písemné žádosti o zprostředkování zaměstnání.

PODPORA V NEZAMĚŠTNANOSTI A PODPORA PŘI REKVALIFIKACI

Nárok na podporu v nezaměstnanosti má uchazeč o zaměstnání, který

- získal v **rozhodném období** zaměstnáním nebo jinou výdělečnou činností dobu důchodového pojištění v délce alespoň 12 měsíců,
- požádal úřad práce, u kterého je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, o poskytnutí podpory v nezaměstnanosti
- ke dni, k němuž má být podpora v nezaměstnanosti přiznána, není poživitelem starobního důchodu.

Nárok na podporu v nezaměstnanosti nemá uchazeč o zaměstnání

- se kterým byl v době posledních 6 měsíců před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání zaměstnavatelem skončen pracovněprávní vztah z důvodu porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvláště hrubým způsobem; to platí i v případě skončení jiného pracovního vztahu z obdobného důvodu,
- který v posledních 6 měsících před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání bez vážného důvodu opakovaně sám ukončil vhodné zaměstnání zprostředkované úřadem práce.
- **Rozhodným obdobím** pro posuzování nároků na podporu v nezaměstnanosti jsou poslední 3 roky před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání.

Do předchozího zaměstnání se započítává i **náhradní doba zaměstnání**, tj. doba

- přípravy osoby se zdravotním postižením k práci
- pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně
- osobní péče o dítě ve věku do 4 let
- osobní péče o fyzickou osobu, která se podle zvláštního právního předpisu považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost), pokud s uchazečem o zaměstnání trvale žije a společně uhrazují náklady na své potřeby; tyto podmínky se nevyžadují, jde-li osobu, která se pro účely důchodového pojištění považuje za osobu blízkou
- výkonu dlouhodobé dobrovolnické služby na základě smlouvy dobrovolníka s vysílající organizací, které byla udělena akreditace Ministerstva vnitra, nebo výkonu veřejné služby na základě smlouvy o výkonu veřejné služby, pokud rozsah vykonané služby překračuje v průměru alespoň 20 hodin v kalendářním týdnu
- osobní péče o fyzickou osobu mladší 10 let, která se podle zvláštního právního předpisu považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I (lehká závislost).

Podpora v nezaměstnanosti náleží uchazeči o zaměstnání při splnění stanovených podmínek **ode dne podání písemné žádosti o podporu v nezaměstnanosti nebo ode dne následujícího po skončení zaměstnání, pokud uchazeč o zaměstnání požádá o poskytnutí podpory v nezaměstnanosti nejpozději do 3 pracovních dnů po skončení tohoto zaměstnání nebo činností považovaných za náhradní doby zaměstnání.**

Skutečnosti rozhodné pro přiznání a poskytování podpory v nezaměstnanosti je uchazeč o zaměstnání povinen doložit.

Podpůrčí doba pro poskytování podpory v nezaměstnanosti činí u uchazeče o zaměstnání, kterému je ke dni podání žádosti o podporu v nezaměstnanosti

- do 50 let věku 5 měsíců
- od 50 do 55 let věku 8 měsíců
- nad 55 let věku 11 měsíců.

Uchazeči o zaměstnání se podpora v nezaměstnanosti **neposkytuje** po dobu

- poskytování starobního důchodu
- poskytování dávek nemocenského pojištění
- vazby
- poskytování podpory při rekvalifikaci.

Uchazeč o zaměstnání, kterému **v rozhodném období neuplynula celá podpůrčí doba** a získal zaměstnáním nebo jinou výdělečnou činností dobu důchodového pojištění v délce **kratší než 3 měsíce**, má nárok na podporu v nezaměstnanosti po zbývající část podpůrčí doby.

Uchazeč o zaměstnání, kterému **v rozhodném období uplynula celá podpůrčí doba**, má nárok na podporu v nezaměstnanosti, pokud po uplynutí této podpůrčí doby získal zaměstnáním nebo jinou výdělečnou činností dobu důchodového pojištění v délce **alespoň 6 měsíců**; tato doba se nevyžaduje, pokud ke skončení zaměstnání nebo výdělečné činnosti došlo ze zdravotních důvodů, nebo došlo-li ke skončení zaměstnání z organizačních důvodů nebo pro porušení povinností ze strany zaměstnavatele.

Výše podpory v nezaměstnanosti

Podpora v nezaměstnanosti se stanoví **v prvních dvou měsících ve výši 65 %, další 2 měsíce 50 % a po zbývající dobu ve výši 45 %**

- **průměrného měsíčního čistého výdělku**, kterého uchazeč o zaměstnání dosáhl ve svém posledním ukončeném zaměstnání
- **posledního vyměřovacího základu** přepočteného na 1 kalendářní měsíc, pokud uchazeč o zaměstnání naposledy vykonával samostatnou výdělečnou činnost

Existuje strop, jakou nejvyšší podporu v nezaměstnanosti je možné přiznat. V roce 2010 jde o 13 280 Kč.

Zdroje:

Tomeš, I.: Úvod do teorie a metodologie sociální politiky. Portál, Praha 2010.

z. č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

http://portal.mpsv.cz/sz/obecne/cinnosti_up